

Nr 106.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 14 februari 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

1:o

att ett i statsrådsprotokollet omförmält område om 0.220 hektar må från kronoparken Viksjö i Häggeby socken av Uppsala län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för N. J. Hägg i Häggeby;

2:o

att, sedan från kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 2 i S:t Nikolai socken av Södermanlands län avskilts försäljningslotterna litt. Aa, litt. Ab, litt. Ad + Bb och litt. Ba, en var med i statsrådsprotokollet angivet område, samma lotter må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för vederbörande köpare till tillträdesfoder enligt uppskattningsmännens förslag och med förbehåll dels om rätt för kronan att uppbära oredovisad nybyggnadssumma, dels ock därom att i försäljningen icke ingår kronans andel i det till egendomarna hörande båtsmanstorpet;

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 88 häft. (Nr 106.)

1

3:o

att lägenheterna Sundsnäs och Olstorp samt två med litt. B och C betecknade markområden må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Perstorp nr 1 i Skedevi socken av Östergötlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med rätt för K. W. Andersson i Annelund och Erik Andersson i Skogsberg till hembud, den förre å området litt. B och den senare å området litt. C, ävensom med rätt för kronan och blivande innehavare av lägenheten Sundsnäs samt områdena litt. B och C till vägar på sätt uppskattningsmännen föreslagit;

4:o

dels att lägenheterna litt. B, C, D och E må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från $\frac{1}{2}$ mantal Hässleby nr 2 i Västra Stenby socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar,

dels och att lotten litt. A av samma egendom må på offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor;

5:o

att torpet Dalshäll under kronoparken Björkön i Odensjö socken av Kronobergs län må med i statsrådsprotokollet angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

6:o

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Högahult nr 3 Norregård i Nöbbele socken av Kronobergs län blivit genom ägostyckning delad i fem lotter litt. A—E i huvudsaklig överensstämmelse med vad uppskattningsmännen föreslagit, samma lotter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för förre soldaten Johan Rydén att erhålla hembud å lotten litt. D;

7:o

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Möllekulla nr 1 i Gammaltorps socken av Blekinge län blivit i huvudsaklig överensstämmelse

med uppskattningsmännens förslag fördelad i åtta lotter, lotten litt. A må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor samt övriga sju lotter försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt beträffande lotten litt. H för trädgårdsmästaren A. Josefsson;

8:o

att 37 i statsrådsprotokollet omförmälda, till försäljning föreslagna lägenheter må var för sig med i nämnda protokoll angivet område från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Maglehem nr 23 i Maglehems socken av Kristianstads län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

9:o

att lägenheterna Aspeskogen och Västra Korsvik må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Faleby nr 1 med lägenheten Korsvik nr 1, ett torp, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar; samt

10:o

att kronans andel i ett till Vallens by i Haverö socken av Väster-norrlands län hörande, i statsrådsprotokollet omförmäلت före detta båtsmanstorp må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande.

De till dessa ärenden hörande handlingar och kartor skola till-handahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

---

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Petersson anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga ärenden angående försäljning av kronoegendomar eller upplåtande av lägenheter från dylika egendomar, vilka ärenden syntes böra föranleda framställning till riksdagen, samt anförde härom följande:

1:o.

[1.] Den 28 april 1911 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att av förra Viksjö nr 2 i Uppsala län. häradsskrivarbostället Viksjö nr 2 om $\frac{3}{4}$ mantal i Häggeby socken av Uppsala län vissa lotter, däribland en om 0.111 hektar, skulle försäljas samt att övriga delar av egendomen skulle från och med den 14 mars 1912 ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning. Sedan

förenämnda disposition av egendomen blivit genomförd, har domänstyrelsen förordnat, att sistnämnda delar av egendomen eller lotten Vretskiftet med skogen, som vid ägostyckning åsatts ³⁷/₁₀₀ mantal med beteckning litt Bb, skulle från och med 14 mars 1913 benämnas kronoparken Viksjö.

I skrivelse den 24 december 1919 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning en till styrelsen ställd ansökning från N. J. Hägg i Häggeby, vilken inköpt förberörda från Viksjö nr 2 under benämning Viksjö nr 10 avsondrade lägenhet om 0.111 hektar, att få från den i kronans ägo bibehållna delen av fastigheten, numera kronoparken Viksjö, köpa så stort område, som upptoges av till den inköpta lägenheten hörande uthus, vilka uppförts å kronans mark. Det område, som Hägg önskar förvärva, finnes angivet å en av jägmästaren L. Fr. Molander år 1919 upprättad och i domänstyrelsen kompletterad karta, varå detsamma betecknats med litt. C. Området är beläget nordost om och intill den av Hägg förut inköpta lägenheten, vilken å nyssnämnda karta är betecknad med litt. B.

Vederbörande jägmästare har uppgivit, att sistnämnda lägenhet ej omfattar mera jord än dess ägare oundgängligen behöver, varför ifrågasvarande uthus ej kunna dit överflyttas.

Jägmästaren i reviret har verkställt uppskattning av området, av vilken uppskattning framgår, att området har en areal av 0.220 hektar, utgörande delvis starkt stenbunden mark, beväxt med ett fåtal barrträd.

Med hänsyn till områdets goda belägenhet nära väg och nu rådande prisförhållanden har markvärdet vid taxeringen ansetts ej kunna upptagas lägre än till 400 kronor per hektar eller för tomten i fråga 88 kronor. Ståndskogen har värderats till 197.50 kronor.

Domänstyrelsen har ansett sökandens önskan att förvärva ifrågasvarande område beaktansvärd och funnit tomtens avskiljande från kronoparken kunna ske utan olägenhet för skogsskötseln samt på grund därav tillstyrkt försäljningen.

Jag biträder domänstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovannämnda område om 0.220 hektar må från kronoparken Viksjö i Häggeby socken av Uppsala län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembuds rätt för N. J. Hägg i Häggeby.

2:o.

[2.]
 Ålsta nr 1
 och 2 i Sö-
 dermanlands
 län.

Förra landssekreterarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 1 och förra landskamrerarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 2 i S:t Nikolai socken av Södermanlands län äro upplättna på gemensamt arrende till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 1,250 kronor. Egendomen är belägen 7 kilometer från Nyköping.

I ärendet hava företetts två kartor över egendomen, en uppgjord av förste lantmätaren Axel W. Lodén år 1897 och den andra av t. f. förste lantmätaren Axel Sandberg år 1918, jämte beskrivningar. Enligt Sandbergs ägobeskrivning har hemmanet Ålsta nr 1 en areal av 78.628 hektar, därav 22.206 hektar tomter och åker, 56.042 hektar betes- och skogsmark samt 0.380 hektar impediment, samt Ålsta nr 2 en areal av 76.190 hektar, därav 24.987 hektar tomter och åker, 0.210 hektar äng, 50.716 hektar hag- och skogsmark samt 0.277 hektar impediment. I beskrivningen har anmärkts, att vid år 1910 fastställt laga skifte å hemmanen 1 mantal Skavsta nr 1 och 2 rågången mellan dessa hemman och hemmanen Ålsta genom förening förändrats, men att den därigenom uppkomna förändringen i fastigheternas arealicke i beskrivningen iakttagits.

Kronan har för egendomen andel till hälften i ett båtsmanstorp, om vars försäljning fråga väckts.

Under år 1918 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning.

Uppskattningsmännen hava med hänsyn till att egendomen, vars samtliga byggnader med undantag av spannmåls- och redskapshuset vid Ålsta nr 1 vore äldre och numera knappt tillräckliga, vid ny utarrendering krävde dyrbara nybyggnader, ansett fördelaktigast, att egendomens huvudgård försålles. Den borde därvid, med bortseende från utmarken, delas i två lotter, betecknade den ena med Aa + Bb om 41.465 hektar med ett saluvärde av 34,800 kronor och den andra med Ab₁ + Ab₂ + Ba₁ + Ba₂ om 24.636 hektar och med ett saluvärde av 19,200 kronor.

Länsstyrelsen i länet har icke haft något att erinra i anledning av detta förslag.

Jämväl överjägmästaren har förordat förslaget samt hemställt, att egendomens utmark, vilken vore avsedd att bibehållas i kronans ägo, måtte förenas med Sörby kronopark.

Med skrivelse den 24 januari 1919 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del på grund av vad i detsamma förekommit och då, efter vad styrelsen under hand inhämtat av

domänintendenten, särskilt med hänsyn till det sätt, varpå egendomen vore bebyggd, dess uppdelning i mindre jordbrukslägenheter icke syntes lämpligt, i likhet med ortsmyndigheterna biträtt det uppgjorda förslaget till egendomens disposition. De bägge lotterna borde säljas å auktion till den högstbjudande.

Domänstyrelsen har vidare anfört, att enligt hos styrelsen förda anteckningar vore av den till nybyggnad under arrendeperioden anslagna summan, 2,500 kronor, endast redovisat ett belopp av 900 kronor, varför vid försäljningen av förberörda två lotter av egendomen förbehåll borde göras om rätt för kronan att uppbära vad sålunda ej redovisats. Vidare borde vid försäljningen framhållas, att i densamma ej inginge kronans andel för egendomen i ovan berörda båtmanstorp, om vars disposition utredning påginge.

Då det emellertid syntes mig tveksamt, huruvida domänstyrelsens sålunda avgivna förslag till egendomens disposition kunde tillstyrkas, anmodade jag domänstyrelsen att gå i författning om sådan ändring i förslaget, att inägojorden delades i lotter av sådan storlek, att de kunde säljas enligt 1913 års grunder.

I anledning härav hava genom domänstyrelsens försorg vederbörande uppskattningsmän den 18 mars 1919 uppgjort nytt förslag till styckning av egendomen, jämlikt vilket den till försäljning avsedda delen uppdelats i tre lotter med saluvärden av respektive 18,500 kronor, 10,200 kronor och 18,400 kronor.

Då emellertid länsstyrelsen ansåg, att enligt nämnda förslag inägojorden icke delats i lotter av sådan storlek, att egnahemslån där syntes kunna erhållas, samt desamma förty enligt länsstyrelsens mening icke kunde försäljas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, anmodade länsstyrelsen vederbörande domänintendent att uppgöra sådant ändringsförslag, som kunde uppfylla ovan angivna villkor. Domänintendenten ansåg sig emellertid icke kunna vidtaga andra åtgärder till åstadkommande av en ändrad uppdelning, än att till en av lotterna lades några ägofigurer från de övriga lotterna, så att saluvärdena komme att bliva respektive 15,600 kronor, 17,000 kronor och 14,400 kronor.

Sedan domänstyrelsen därefter anbefallt länsstyrelsen uppdraga åt uppskattningsmännen att söka åstadkomma en något större sönderdelning av egendomens mark, har länsstyrelsen inkommit med av förrättningsmännen uppgjort nytt förslag till egendomens försäljning, av dem betecknat med alternativ III.

Enligt detta förslag har det till försäljning avsedda området föreslagits skola delas i följande fyra lotter med här nedan angivna arealer, nämligen:

litt. Aa, försedd med loge men i övrigt obebyggd, upptagande å Lodéns karta ägofigurerna 1—5, 5 1/2, 6—27, av 28, av 29, av 30, av 31, av 37, av 63, av 64, av 65, 66—76, av 81, 82 och av 84, och innehållande en areal av 15.031 hektar, därav 10.149 hektar tomt och åker, 4.846 hektar betesmark samt 0.036 hektar impediment. Lotten har saluvärderats till 9,000 kronor, därav 400 kronor för kapitaliserad allmänningsutdelning.

litt. Ab, bestående av två skiften Ab 1 och Ab 2 samt obebyggd, upptagande å nämnda karta ägofigurerna av 37, av 112, 114—121, av 122, av 139, av 140, av 141, av 142, 143 samt av 145 och innehållande en areal av 8.630 hektar, därav 5.527 hektar åker, 3.099 hektar betesmark och 0.004 hektar impediment. Lotten har saluvärderats till 4,500 kronor, därav 200 kronor för kapitaliserad allmänningsutdelning.

litt. Ad + Bb, bebyggd, dock utan loge, å kartan upptagande ägofigurerna av 28, av 29, av 30, av 31, 32—36, av 37, av 38, 39—58, 60—62, av 63, av 64, av 65, 77—80, av 84, 85—90, 90 1/2, 91, av 92, av 93 och av 94, och innehållande en areal av 24.980 hektar, därav 21.465 hektar tomter och åker, 3.445 hektar betesmark samt 0.070 hektar impediment. Lotten har saluvärderats till 18,000 kronor, därav 800 kronor för kapitaliserad allmänningsutdelning.

litt. Ba, bestående av skiftena Ba 1 och Ba 2, bebyggd, å kartan upptagande ägofigurerna av 38, av 92, av 93, av 94, 95—111, av 112, av 122, 123—138, av 139, av 140, av 141, av 142 och av 145, och innehållande en areal av 17.007 hektar, därav 9.666 hektar tomt och åker, 0.210 hektar äng, 7.042 hektar betes- och skogsmark samt 0.089 hektar impediment. Lotten har saluvärderats till 14,000 kronor, därav 2,416 kronor för växande skog och 600 kronor för kapitaliserad allmänningsutdelning.

Av det foder egendomens arrendator hade att vid avträdet lämna utan ersättning, 10,000 kilogram hö och 15,000 kilogram halm, därav hälften höstsädeshalm och hälften vårsädeshalm, borde enligt uppskattningsmännens åsikt 2,500 kilogram hö och 4,000 kilogram halm tilldelas lotten *litt. Aa*, 1,500 kilogram hö och 2,000 kg. halm lotten *litt. Ab*, 3,500 kilogram hö och 5,000 kilogram halm lotten *litt. Ad + Bb* samt 2,500 kilogram hö och 4,000 kilogram halm lotten *litt. Ba*.

Uppskattningsmännen hava emellertid ansett sig icke kunna för egen del tillstyrka detta förslag, utan har det först avgivna förslaget av

dem förordats såsom det lämpligaste, enär genom detsamma verkligt nationalekonomiska intressen tillgodosåges samt åbyggnaden komme till bästa användning och bleve närmast tillräcklig. Saluvärdet hade då kunnat sättas till 34,800 + 19,200 = 54,000 kronor, vilka belopp vid fri tävlan å auktion enligt uppskattningsmännens förmodanden sannolikt komme att överskridas, under det att saluvärdet nu på grund av nybyggnadsförhållandena kommit att stanna vid 45,500 kronor.

icke heller länsstyrelsen har förordat det sist upprättade förslaget utan framhållit, att en uppdelning av egendomens inägor i två försäljningslotter enligt länsstyrelsens mening ur alla synpunkter vore den ändamålsenligaste. Med hänsyn till att av de i det senaste förslaget upptagna lotterna en vore fullkomligt obebyggd och en annan endast försedd med logbyggnad syntes det nämligen icke vara möjligt att å nämnda två lotter erhålla anbud från personer med de kvalifikationer, som funnes angivna i kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar, enär nybyggnadskostnaderna mångdubbelt överstege inköpsvärdena och virke från fastigheterna icke kunde erhållas.

Med skrivelse den 13 december 1919 har domänstyrelsen underställt det senast uppgjorda förslaget Kungl. Maj:ts prövning och har styrelsen därvid anfört, att förslaget visserligen icke syntes styrelsen fullt tilltalande, men då det torde utgöra den enda utvägen att söka nå det åsyftade målet och då med avseende å det läge, egendomen hade, de af länsstyrelsen anförda betänkligheterna icke torde utesluta spekulanter ur den krets ovanberörda grunder avsåge, har domänstyrelsen tillstyrkt samma förslag.

Vidkommande dispositionen av egendomen i övrigt har domänstyrelsen ansett densamma böra förenas med Sörby kronopark.

Även om ur synpunkten att bereda staten största möjliga försäljningsvinst det först avgivna förslaget om försäljningsområdets fördelning i allenast två, var för sig tillräckligt bebyggda lotter, vilka skulle säljas å auktion, må vara fördelaktigast, kan jag icke biträda detsamma, enär vid kronans fastighetsförsäljningar anordnandet av lägenheter av lämplig egnahemsstorlek synes mig böra i främsta rummet eftersträvas. Visserligen finner jag i likhet med domänstyrelsen det sista förslaget till områdets fördelning i fyra lotter icke i alla avseenden fullt tilltalande, men då ärendet upprepade gånger varit föremål för undersökning av uppskattningsmännen, torde det få antagas, att de lokala förhållandena hindra åstadkommandet av en lämpligare styckning. Jag finner

Departementschefen.

mig därför böra tillstyrka det sist framlagda, av domänstyrelsen förordade förslaget och hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan från kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 2 i S:t Nikolai socken av Södermanlands län avskilts försäljningslotterna litt. Aa, litt. Ab, litt. Ad + Bb och litt. Ba, en var med ovan angivet område, samma lotter må var för sig försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för vederbörande köpare till tillträdesfoder enligt uppskattningsmännens förslag och med förbehåll dels om rätt för kronan att uppbära oredovisad nybyggnadssumma dels ock därom att i försäljningen icke ingår kronans andel i det till egendomarna hörande båtsmanstorpet.

3:o.

[3.] Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Perstorp nr 1 i Skedevi socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 800 kronor.

Perstorp nr 1
i Östergöt-
lands län.

Egendomen, som är belägen 3 mil från Vingåkers järnvägsstation, har en areal av 308.621 hektar, därav 35.865 hektar tomt och åker, 1.603 hektar äng, 267.166 hektar skogsmark och 3.987 hektar impediment. Från egendomen hava förut avsöndrats lägenheterna Grindtorp, Skogsberg och Annelund.

Å egendomen finnas fyra torp, Sundsnäs, Kråkvilan, Alfallet och Olstorp, det sistnämnda beläget 3 kilometer från gården och bebyggt med stuga och bod i gott stånd samt ladugårdshus, som tarvar ombyggnad. Boningshuset användes till bostad för en arbetare; jorden brukas till gården enligt bestämmelse i nu gällande arrendekontrakt.

Under år 1918 har å egendomen hållits arrendeuppskattning.

Uppskattningsmännen hava under hänvisning till en av extra lantmätaren John Grenholm år 1917 kopierad och kompletterad karta över egendomen föreslagit, att följande områden måtte upplåtas från egendomen, nämligen

litt. A, Sundsnäs om 11.577 hektar, saluvärde 6,095 kronor, därav 3,270 kronor för växande skog;

litt. B om 1.741 hektar, saluvärde 1,100 kronor, därav 27 kronor för växande skog; samt

litt. C om 1.160 hektar, saluvärde 850 kronor.

Lägenheten Sundsnäs är bebyggd med hus, tillhöriga nuvarande innehavaren Karl August Karlberg, och har föreslagits att hembjudas denne.

Det med *litt. B* betecknade området har föreslagits att hembjudas nuvarande innehavaren av intilliggande, från egendomen förut avsöndrade lägenheten Annelund, K. W. Andersson, vilken vid förrättningen uttalat önskan att få förvärva området för att därmed utöka lägenheten.

Beträffande området *litt. C* hava uppskattningsmännen hemställt, att detsamma måtte hembjudas nuvarande innehavaren av den intill området belägna, från egendomen förut avsöndrade lägenheten Skogsberg, Erik Andersson, vilken förklarar sig önska förvärva området för utvidgning av sin lägenhet.

Uppskattningsmännen hava ansett, att lägenheterna borde tillförsäkras rätt till fria utfartsvägar över stamhemmanet, varjämte förbehåll borde göras om rätt för kronan och lägenheterna sinsemellan till fria vägar över lägenheternas områden.

Någon annan framställning om förvärv av eget hem å egendomen hade ej gjorts och uppskattningsmännen hava ej heller funnit någon ytterligare del av egendomen därtill lämplig.

Vad beträffar de å egendomen belägna torpen Kråkvilan och Alfallet hava uppskattningsmännen föreslagit, att desamma jämte skogsmarken måtte vid en blivande utarrendering undantagas från arrendet.

Vidare har hemställts, att torpet Olstorp måtte utgå såsom torp men att å detsamma befintliga stuga och bod måtte bibehållas till bostad för en arbetare samt jorden läggas till gården och de övriga å torpet befintliga husen försäljas för kronans räkning.

Med hänsyn till torpet Olstorps belägenhet vid egendomens yttergräns och vid bygdeväg har emellertid domänstyrelsen sedermera föranstaltat om uppgörande av förslag till försäljning av jämväl nämnda lägenhet.

Uppskattningsmännen hava efter förnyad förrättning år 1919 härutinnan anfört följande.

Vid en blick på kartan över egendomen syntes lägenheten Olstorp väl lämpa sig för upplåtelse enligt kungörelsen den 17 oktober 1913. Skulle en avsöndring av lägenheten äga rum, borde densamma utföras på sätt nu å kartan angivits. Komme emellertid den föreslagna avsöndringen till stånd, berövades egendomen nära $\frac{1}{3}$ av sitt inägoområde eller så gott som all dyjord. Den återstående åkerjorden, som bestode av sandmylla och klapperstensjord av ganska svag beskaffenhet, lämnade, i synnerhet under torra år, dåliga foderskördar, varför ifrågavarande dyjord

mycket väl behövdes för att vid gården skulle kunna hållas en jämn och fulltalig kreatursbesättning. Egendomens åbyggnad, som vore i gott stånd, komme, om den tilltänkta upplåtelsen bleve verklighet, att bliva alldeles för stor för gårdens behov och underhållskostnaden av densamma förty onödigt stor. Härtill komme, att den återstående åkerarealen bleve för stor för att kunna uteslutande skötas av arrendatorn ensam och den kunde å andra sidan ej bära den ökade kostnad, som bleve en följd, då tjänare måste hållas. Någon bostad för arbetare finnes för övrigt ej vid gården; därtill hade stugan vid Olstorp hittills använts. Enligt uppskattningsmännens förmenande komme i det fall, att vidare avstyckning ägde rum, krav på uppförande av en drängstuga snart, och detta med fullt fog, att framkomma.

Lägenheten, vilken tilldelats de å kartan med ägofigurerna nr av 110, av 111, 112, av 113, 114—122, av 123, 124—141 samt av 142 betecknade områden med en areal av 15.211 hektar, därav 4.952 hektar tomt och åker, 0.078 hektar äng, 9.938 hektar skogsmark samt 0.243 hektar impediment, har saluvärderats till 9,450 kronor, därav 4,430 kronor för växande skog.

Länsstyrelsen i länet har funnit så starka skäl anförda emot en försäljning av lägenheten i fråga, att länsstyrelsen ej ansett sig kunna tillstyrka densamma.

Däremot har domänstyrelsen funnit de anförda skälen mot en försäljning av lägenheten Olstorp för upplåtelse till eget hem ej böra tillmätas avgörande betydelse. Till egendomens huvudgård komme efter försäljning av nu ifrågavarande fyra lägenheter samt avskiljande av torpen Kråkvilan och Alfallet att höra, förutom avrösningsjord, 12.709 hektar åker och tomt samt 1.525 hektar äng. Boningshuset vore enligt instrumentet över en år 1907 hållen syn å egendomen inrett till förstuga, kök och 3 boningsrum på nedra botten samt 2 vindskammare. Fåhuset hade plats för 12 djur jämte får- och kalvköttar, stallet hade fyra spiltor. Storleken av övriga hus framginge av uppskattningsinstrumentet. Egendomen syntes alltså framdeles komma att utgöra en lämplig brukningsdel.

Departements-
chefen.

Jag anser mig kunna biträda domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Sundsnäs och Olstorp samt de med litt. B och C betecknade markområden må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Perstorp nr 1 i Skedevi socken av Östergötlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från krono-

egendomar med rätt för K. W. Andersson i Anne-
lund och Erik Andersson i Skogsberg till hembud,
den förre å området litt. B och den senare å området
litt. C, ävensom med rätt för kronan och blivande
innehavare av lägenheten Sundsnäs samt områdena
litt. B och C till vägar på sätt uppskattningsmännen
föreslagit.

†:o.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hässleby nr 2 i Västra Stenby socken
av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett
årligt arrende av 835 kronor. Egendomen, som är belägen 6 kilometer
från Motala och 5 kilometer från Aska järnvägsstation, innehåller en
sammanlagd areal av 44.0735 hektar, därav 42.4150 hektar tomt och
åker, 0.7525 hektar äng och 0.9060 hektar impediment.

[4.]
Hässleby nr 2
i Östergöt-
lands län.

Vid egendomen finnes en lägenhet Högalund, vars åbyggnader
ägas av arbetaren Alfr. Johansson. Uppskattningsmännen hava vid upp-
skattningsförrättning år 1918 hemställt, att ifrågavarande lägenhet, som
å en av extra lantmätaren John Grenholm år 1917 över egendomen
upprättad karta utmärkts med röda begränsningslinjer och betecknats
med litt. B samt omfattar en areal av 0.0975 hektar tomt och åker,
måtte upplätas till eget hem. Lägenhetens saluvärde har uppskattats
till 100 kronor.

Beträffande egendomens disposition i övrigt framhöllo uppskatt-
ningsmännen, att under kommande arrendeperiod nytt boningshus samt
nytt svinhus m. m. borde uppföras, varjämte med byggande av nytt
ladugårdshus syntes kunna anstå högst 10 år. Enligt uppskattnings-
männens mening skulle en nybyggnad i ovan angivna utsträckning
medföra så dryga kostnader, att någon arrendeinkomst under de närmaste
20 åren ej kunde påräknas. De ansågo därför det vara för kronan
vida fördelaktigare, att egendomen vid utgången av nu löpande arrende-
period försålles. Egendomens saluvärde har föreslagits till 41,255 kronor
och arrendevärdet till 1,390 kronor.

Länsstyrelsen i länet tillstyrkte uppskattningsmännens ifrågavarande
förslag.

Även domänstyrelsen förklarade i skrivelse den 15 november 1918,
att då styrelsen ej kände någon anledning till att för något allmänt
ändamål åt statsverket bevara denna egendom, styrelsen biträdde upp-
skattningsmännens förslag.

Kungl. Maj:tt anbefalldes emellertid den 13 december 1918 domänstyrelsen att låta uppgöra förslag till egendomens uppdelning i egna hemslotter.

Till följd härav hava uppskattningsmännen uppgjort nytt förslag, enligt vilket egendomen ifrågasatts att upplåtas i följande fem lotter, nämligen: litt. A eller huvudgården med en areal av 24.7210 hektar och ett saluvärde av 27,630 kronor; litt. B, Högalund, med en areal av 0.0975 hektar och ett saluvärde av 100 kronor; litt. C. med en areal av 9.0200 hektar och ett saluvärde av 6,230 kronor; litt. D med en areal av 1.7060 hektar och ett saluvärde av 1,195 kronor samt litt. E med en areal av 7.6900 hektar och ett saluvärde av 5,375 kronor. Återstående arealen, 0.8390 hektar, utgöres av vägar.

Uppskattningsmännen hava förmått sig icke vilja föreslå någon vidsträcktare delning eller styckning av egendomen dels därför, att åkerarealen till huvudgården ej måtte bliva alltför liten i förhållande till därvarande åbyggnader, dels ock av den orsak, att det framlagda förslaget kunde anses fylla alla nuvarande behov av småbruk i denna trakt. Avsöndringarna kunde dessutom var för sig inköpas av två eller flera personer gemensamt till byggnadstomter eller ock av endast en och då borde den föreslagna arealen enligt uppskattningsmännens förmenande vara så pass stor att, om en blivande köpare mäktade bebygga densamma, en familj därstädes borde kunna hava sin nödortftiga utkomst.

Länsstyrelsen har på grund av vad sålunda anförts ansett någon uppdelning av hemmanet i större omfattning än vad uppskattningsmännen föreslagit icke böra ske och har hemställt, att huvudgården litt. A måtte försäljas å auktion till den högstbjudande samt lägenheterna litt. B, C, D och E upplåtas till egna hem.

Domänstyrelsen har instämt med länsstyrelsen.

Kronoegendomens arrendator Theodor Levin, som innehaft arrendet sedan år 1888, har i ingiven skrift anhållit att få under hand inköpa egendomen till uppskattningspriset. Domänintendenten har avstyrkt denna ansökning under förmälan att Levin i intet avseende handhaft egendomens skötsel på sådant sätt, att han borde särskilt gynnas framför andra kronoarrendatorer. Även länsstyrelsen och domänstyrelsen hava avstyrkt Levins ansökning.

Departements-
chefen.

Jag finner utredningen ådagalägga, att ifrågavarande egendom lämpligen bör av kronan avyttras, och anser det senast framlagda styckningsförslaget lämpligt. Någon rätt för egendomens arrendator att inköpa egendomen i dess helhet kan jag alltså icke tillstyrka och icke

heller finner jag mig kunna förorda, att han må under hand förvärva huvudgården. Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att lägenheterna litt. B, C, D och E må var för sig med ovan angivet område från $\frac{1}{2}$ mantal Hässleby nr 2 i Västra Stenby socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar,

dels ock att lotten litt. A av samma egendom må på offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor.

5:o.

I en till domänstyrelsen ingiven skrift har snickaren Petter Magnus Roos anhållit att få för bildande av eget hem inköpa det av honom arrenderade torpet Dalshäll under kronoparken Björkönen i Odensjö socken av Kronobergs län.

Domänstyrelsen har i ärendet inhämtat yttranden från skogsförvaltningen i orten ävensom från vederbörande länsstyrelse, vilken föranstaltat om salu- och arrendevärdering av ifrågavarande torp, och har i skrivelse den 18 december 1919 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Kronoparken Björkönen är bildad av tre indragna militieboställen, nämligen piparbostället $\frac{1}{4}$ mantal Björkönen nr 1, trumslagarbostället $\frac{1}{4}$ mantal Björkönen nr 1, varå ifrågavarande torp är beläget, samt sergeant- eller furirbostället $\frac{1}{2}$ mantal Bohult nr 1, och har en sammanlagd areal av 382 hektar.

Torpet Dalshäll, som är utarrenderat till sökanden för tiden till den 14 mars 1925 mot en årlig avgäld av 60 kronor, är beläget 8 kilometer från Lidhults järnvägsstation å Halmstad—Bolmens järnväg. För åvägabringande av en lämpligare ägofigur har det till försäljning föreslagna området givits en något ändrad omfattning i förhållande till torpets nuvarande gränser, så att det kommer att omfatta 14.71 hektar, därav 1.80 hektar åker och mossodling. Åkerjorden är mestadels av rätt mager beskaffenhet, hagmarken är medelgod, egentlig skogsmark saknas. Åbyggnaderna, som samtliga tillhöra brukaren, äro omsorgs-

[5.]
Dalshäll
under krono-
parken Björk-
önen i Krono-
bergs län.

fullt uppförda och särdeles väl underhållna. Saluvärdet har föreslagits till 6,565 kronor, därav 5,247 kronor 20 öre för växande skog. Förrättningsmännen hava ansett, att skogstillgången vore onödigt stor för torpets behov, varför de föreslagit, att så mycket därav måtte före eventuell försäljning av torpet avverkas för kronans räkning, att endast virke, tillräckligt för torpets behov, återstode. Domänstyrelsen har med anledning härav föranstaltat om utsyning och försäljning för kronans räkning av viss del av den å saluområdet växande skogen, varigenom värdet å den kvarvarande nedbringats till 2,616 kronor. Salulottens värde uppgår därefter i avjämnat tal till 3,935 kronor.

Jägmästaren har ej ansett sig kunna tillstyrka bifall till framställningen, på den grund att en eventuell försäljning till den omfattning, ansökningen avsåge, skulle komma att avhända kronan 5.45 hektar skog-beväxt hagmark.

Överjägmästaren har ansett, att endast en del av torpet borde försäljas, och att, därest försäljning av hela det föreslagna området skulle tillstyrkas, försäljningsvärdet härå borde höjas med 730 kronor.

Länsstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra mot förrättningsmännens värdering.

Domänstyrelsen har ej haft något att invända mot försäljning av området till den omfattning, värderingsmännen föreslagit, enär torpet ej vore behöfligt för kronoparkens skötsel och dess fränskiljande ej medförde försämring av kronoparkens ägofigur. Torpets värde har domänstyrelsen ansett böra upptagas till förut nämnda belopp av 3,935 kronor.

*Departements
chefen.*

Jag biträder domänstyrelsens förslag. Då Roos äger husen å torpet, har han rätt till hembud därå. Jag hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att torpet Dalshäll under kronoparken Björkönen i Odensjö socken av Kronobergs län må med ovan angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

6:o.

[6.] Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Höghult nr 3 Norregård i Nöbbele socken av Kronobergs län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 657 kronor.

*Höghult nr 3
Norregård i
Kronobergs
län.*

Under år 1918 har å egendomen hållits arrendeuppskattning.

Av instrumentet över berörda förrättning ävensom övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av kommissionslantmätaren Axel Cedergren år 1879 upprättad karta över alla ägorna till egendomen samt en av extra lantmätaren Carl Mohlin år 1917 kopierad och delvis kompletterad karta över sagda egendom jämte beskrivningar, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 18 kilometer från Ingelstads järnvägsstation, är uppdelad i två ej långt från varandra belägna skiften och innehåller en areal av inalles 124.072 hektar, därav 32.575 hektar åker, 18.654 hektar äng, 70.388 hektar skogsmark och 2.455 hektar impediment.

Vid egendomen finnes ett med kronan tillhöriga hus försett torp. benämnt Mobäcken.

Uppskattningsmännen, som ej funnit skäl föreligga för egendomens bibehållande i kronans ägo, hava föreslagit, att egendomen måtte styckas i fem brukningslotter och upplåtas till egnahemslägenheter enligt nedanstående förslag.

Litt. å 1917 års karta	Areal hektar	Saluvärde	
		summa	därav för växande skog
A	56.710	21,605	7,965.96
B	23.290	10,695	6,928.03
C	25.062	10,480	8,101.46
D	4.775	1,090	43.88
E	12.585	2,210	542.94

Till samfällad mark hava undantagits ägor med en areal av 1,650 hektar.

Lotterna litt. A, huvudgården, och litt. B, torpet Mobäcken, hava föreslagits skola hembjudas, den förstnämnda egendomens nuvarande arrendator änkan Maria Gustafsson och den sistnämnda nuvarande innehavaren, torparen Anders Magnusson. Maria Gustafsson har tillsammans med sin numera avlidne man innehaft egendomen i över 20 år och därunder hävdat hemmanet väl. Torparen Anders Magnusson har innehaft torpet Mobäcken i 23 år och är obemedlad.

Lotterna litt. C och E borde utbjudas under hand.

Lotten litt. D, som till största delen består av gammal förbränd mossodling, har föreslagits skola hembjudas före detta soldaten Johan Rydén, som innehar ett angränsande jordområde om 4.003 hektar. Rydén, som är obemedlad och gjort sig känd som en skötsam jordbrukare, har önskat erhålla sagda ägolott till bete för sina kreatur.

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att skogen å lotterna litt. A, B och C måtte för kronans räkning avverkas till den utsträckning, att endast nödigt husbehovsvirke återstode å lotterna.

Överjägmästaren i Smålands distrikt har icke haft annat att erinra mot förslaget, än att ingen avverkning och försäljning av ståndskog för kronans räkning borde äga rum före egendomsförsäljningen, undantagandes av ek å inägorna vid huvudgården, och har, då det kunde tänkas, att kommunen vore benägen att till skäligt pris förvärva viss del av egendomen till en framtida kommunskogs bildande, uppgjort förslag å ett område om 37 hektar för dylikt ändamål.

Å kommunalstämma med Nöbbele kommun den 5 oktober 1919 har stämman beslutat icke reflektera å ovannämnda förslag.

Länsstyrelsen i länet har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Lantmäteristyrelsen har i skrivelse till domänstyrelsen meddelat, att hinder ej förefunnes mot egendomens styckning i enlighet med samma förslag.

Jämväl domänstyrelsen har förordat uppskattningsmännens förslag. Någon avverkning av ståndskog å hemmanet före dettas försäljning har styrelsen funnit icke böra äga rum. Lotten litt. A, som för att vara egnahemslägenhet av uppskattningsmännen åsatts ett jämförelsevis högt saluvärde, har synts styrelsen lämpligen böra försäljas genom offentlig auktion.

Departementss-
chefen.

Även jag biträder uppskattningsmännens förslag till egendomens disposition. Rörande sättet för upplåtelsen anser jag mig icke böra förorda domänstyrelsens förslag beträffande lotten litt. A, utan synas mig samtliga lotter böra såsom egnahemslägenheter upplåtas enligt härför gällande grunder.

I enlighet härmed hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Höga-hult nr 3 Norregård i Nöbbele socken av Kronobergs län blivit genom ägostyckning delad i fem lotter litt. A—E i huvudsaklig överensstämmelse med vad uppskattningsmännen föreslagit, samma lotter må var för sig med ovan angivet område försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för förre soldaten Johan Rydén att erhålla hembud å lotten litt. D.

7:o.

I punkten 10 av propositionen nr 198 den 31 mars 1916 föreslog Kungl. Maj:ts riksdagen medgiva, att, sedan förra länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Möllekulla nr 1 i Gammaltorps socken av Blekinge län blivit fördelat i nio lotter i huvudsaklig överensstämmelse med ett i det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet omförmålt förslag, lotten litt. A finge försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor samt övriga åtta lotter upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnehemsägenheter från kronoegendomar.

[7.]
Möllekulla nr
1 i Blekinge
län.

Enligt vad utredningen i ärendet gav vid handen bestod skogen å egendomen till största delen av växtkraftig bokskog med bestånd, vilka vore bland de vackraste i länet.

Länsstyrelsen hade uttalat, att skövling av egendomens skog — något som enligt länsstyrelsens mening i händelse av försäljning av egendomen med bestämdhet kunde förutses komma att ske — skulle vara särdeles beklagansvärd, samt på grund härav och av andra skäl förordat egendomens bibehållande i kronans ägo.

Domänstyrelsen ansåg emellertid skäl icke föreligga att för skogsväsendets räkning eller av någon annan anledning behålla ifrågavarande egendom eller någon del därav.

Jordbruksutskottet vid 1916 års riksdag uttalade i utlåtande nr 78, att de av länsstyrelsen anförda skäl för bibehållande åtminstone tillvidare av egendomen i kronans ägo syntes synnerligen behjärtansvärda. Länsstyrelsens farhågor beträffande en eventuell skogsskövling hade utskottet funnit så mycket mera berättigade, som då rådande högkonjunktur på trävarumarknaden i än högre grad än eljest inbjöde till spekulation. Utskottet höll därför före, att någon försäljning av egendomen så sätt föreslagits icke borde komma till stånd, samt hemställde, att framställningen icke måtte av riksdagen bifallas.

Vid behandlingen av förslaget stannade riksdagens kamrar i olika beslut, i följd varav förslaget förföll.

Till följd härav har egendomen jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 juni 1916 genom domänstyrelsens försorg utarrenderats för en tid av fem år från den 14 mars 1917, därvid betingats ett årligt arrende av 2,200 kronor.

Med anledning av förestående arrendeledighet har under år 1919 uppskattningsförrättning i författningsenlig ordning hållits å egendomen.

Av instrumentet över berörda förrättning ävensom av övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av extra lantmätaren Harald Malmberg år 1914 kompletterad och kopierad karta över egendomen med beskrivning och fyra andra kartor, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 2 à 3 kilometer från Sandbäcks järnvägsstation, innehåller en sammanlagd areal av 90.575 hektar, därav 25.662 hektar tomt och åker, 7.587 hektar äng och odlingsmark, 55.114 hektar avrösningsjord och 2.212 hektar impediment.

Med hänsyn därtill att åtskilliga framställningar om förvärv av områden å egendomen inkommit och då de flesta av de närliggande egendomarna redan förut utgjordes av småbruk och tillgången till jordbruksjord i trakten sålunda vore ringa, hava uppskattningsmännen föreslagit hela egendomens styckning i åtta lotter, vilka finnas angivna å Malmbergs karta samt innefatta följande arealer och uppskattats till nedan angivna saluvärde, nämligen:

Litt. A 18.205 hektar, därav 0.730 hektar tomt och trädgård, 4.765 hektar åker, 0.511 hektar äng, 12,062 hektar avrösningsjord och 0.137 hektar impediment, med ett saluvärde av 22,600 kronor, därav 8,193 kronor för växande skog och 10,050 kronor för åbyggnaden;

Litt. B 10.765 hektar, därav 0.210 hektar tomt, 2.220 hektar åker, 0.301 hektar äng, 7.884 hektar avrösningsjord och 0.150 hektar impediment, med ett saluvärde av 4,650 kronor, därav 1,481 kronor för växande skog, och 300 kronor för hus;

Litt. C 11.015 hektar, därav 3.186 hektar åker, 1.098 hektar äng, 6.595 hektar avrösningsjord och 0.136 hektar impediment, med ett saluvärde av 6,750 kronor, därav 2,861 kronor för växande skog;

Litt. D 12.294 hektar, därav 3.078 hektar åker, 3.872 hektar äng, 5.069 hektar avrösningsjord och 0.275 hektar impediment, med ett saluvärde av 8,500 kronor, därav 3,077 kronor för växande skog;

Litt. E 7.873 hektar, därav 3.094 hektar åker, 0.088 hektar äng, 4.671 hektar avrösningsjord och 0.020 hektar impediment, med ett saluvärde av 3,460 kronor, därav 398 kronor för växande skog;

Litt. F 6.278 hektar, därav 2.949 hektar åker, 0.415 hektar äng och 2.914 hektar avrösningsjord, med ett saluvärde av 3,170 kronor, därav 392 kronor för växande skog;

Litt. G 22.112 hektar, därav 5.090 hektar åker, 1.270 hektar äng, 15.614 hektar avrösningsjord och 0.138 hektar impediment, med ett saluvärde av 5,700 kronor, därav 728 kronor för växande skog; samt

Litt. H 0.375 hektar, därav 0.247 hektar åker och 0.128 hektar avrösningsjord, med ett saluvärde av 500 kronor.

För lotternas gemensamma behov hava föreslagits att avsättas områden om tillhoppa 1.658 hektar.

Lotten litt. A omfattar huvudgården; lotten litt. B är bebyggd med hus, tillhöriga egendomens arrendator Thomas Persson; lotten litt. C är bebyggd med boningshus och mjölkvarn, tillhöriga mjölnaren Mattis Månsson; övriga lotter äro obebyggda.

Av dessa lotter borde enligt uppskattningsmännens förslag lotten litt. A försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande. Lotterna litt. B och litt. C borde hembjudas dem, som äga husen därå. Lotten litt. H borde hembjudas trädgårdsmästaren A. Josefsson, som äger jord därintill.

Jägmästaren har anfört, att på grund av att utmarken omfattade en areal av allenast 40.160 hektar skogsproduktiv mark, vilken därtill vore uppdelad å flera från varandra skilda områden, och då densamma vore belägen långt avlägset från andra allmänna skogar samt föga utsikt funnes att genom inköp här kunna åstadkomma ett större skogskomplex, det syntes honom olämpligt att avsätta utmarken eller del därav till kronopark, och har därför förordat försäljning av utmarken i sin helhet jämte egendomen i övrigt, under förutsättning att av honom uppskattade skogsvärden å sammanlagt 17,130 kronor erhöles vid försäljningen.

Länsstyrelsen i länet har, då den å egendomen förut befintliga vackra lövskogen numera vore till största delen avverkad och försäld, tillstyrkt uppskattningsmännens förslag, vilket även av överjägmästaren biträtts.

Jämväl domänstyrelsen har biträtt förslaget till egendomens disposition och har därvid erinrat, att sammanlagda virkesförrådet å egendomen vid 1914 års skogsvärdering, som låg till grund för 1916 års proposition, uppgått till 2,253.76 kubikmeter, under det att detsamma vid den år 1919 skedda värderingen utgjorde allenast 1,106 kubikmeter, vartill det nedbringats genom av skogsförvaltningen under tiden vidtagna åtgärder.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit och till den jämförelsevis ringa skog, som nu funnes å respektive försäljningslotter, funne styrelsen skäl för sådana farhågor, som av riksdagens jordbruksutskott år 1916 uttalats, numera ej förefinnas.

I likhet med domänstyrelsen biträder även jag uppskattningsmännens förslag till egendomens disposition och hemställer fördens skull, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att, sedan kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Möllekulla nr 1 i Gammaltorps socken av Blekinge län blivit i

huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag fördelad i åtta lotter, lotten litt. A må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor samt övriga sju lotter försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med bembuds rätt beträffande lotten litt. H för trädgårdsmästaren A. Josefsson.

8:o.

[8.]
Maglehem
nr 23 i
Kristianstads
län.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Maglehem nr 8, 9 och 11 med där-
under lydande lägenheterna Maglehem nr 15, 16 och 19, tre åldrätter,
i Maglehems socken av Kristianstads län är utarrenderad till den 14
mars 1920 mot ett årligt arrende av 1,722 kronor 5 öre. Egendomen,
som är belägen omedelbart intill Maglehems järnvägsstation å Östra
Skånes järnvägar, har en areal av 220.423 hektar, därav 94.486 hektar
åker, 9.344 hektar äng och odlingsmark, 109.179 hektar avrösnings-
jord samt 7.414 hektar impediment.

Egendomen är uppdelad i tre skiften, nämligen första eller hem-
skiftet om 139.334 hektar, andra eller sandskiftet om 73.819 hektar
samt tredje eller strandskiftet om 7.270 hektar.

Å egendomens hemskifte, invid Maglehems järnvägsstation, finnas
16 bebyggda byggnadstomter. Samtliga tomtinnehavare tillika med
sju torpare å egendomen, därav fyra å hemskiftet och tre å sandskiftet,
hava förklarat sig önska friköpa sina innehav med den utökning upp-
skattningsmännen kunde finna skälig.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att samtliga ovannämnda be-
byggda tomtplatser och fem av torpen måtte försäljas till sina nuva-
rande innehavare enligt § 7 i kungörelsen den 17 oktober 1913 angå-
ende grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa krono-
egendomar samt att ytterligare 16 obebyggda tomtplatser invid för-
berörda järnvägsstation måtte försäljas enligt § 9 i samma kungörelse.
De hava därvid hänvisat till en av t. f. extra lantmätaren Herman
Lindahl år 1916 kopierad och kompletterad karta över alla ägor till
egendomen i fråga samt en av extra lantmätaren Axel Sandberg genom
lantmäteriauskultanten Skiöld von Otter år 1917 upprättad karta över
föreslagen tomtindelning å egendomen jämte beskrivningar. De till för-
säljning föreslagna lägenheterna och torpen hava angivits sålunda:

Beteckning å Lindhals karta år 1916.	Beteckning å Sandbergs tou tkarta år 1917.	Föreslagen köpare	Areal hektar	Saluvärde kronor.
<i>Bebyggda lägenheter och torp.</i>				
1	1	Nils Nilsson	0,0190	50
2	2	Per Nilsson	0,0600	150
3	3	Elna Månsson	0,0812	203
4	4	Anders Johansson	0,1242	312
5	14	Anna Persson	0,2148	325
6	15	Hanna Johansson	0,2006	405
7	16	O. E. Krantz.....	0,2556	512
9	17	Nils Andersson	0,1096	274
10	18	Nils Rapp.....	0,1894	475
13	20	Sven Mårtensson.....	0,1082	275
14	21	Anders Olsson	0,1135	285
15	22	Ida & Augusta Åkerlund	0,1315	330
16	23	E. Järnberg	0,1044	265
19	27	Nils Nilsson	0,1104	276
av 20	29	Olof Björk.....	0,1500	375
21	32	Anders Johansson	0,1300	260
litt. D; av 53 av 78, 79.		August Nilsson	1,1410	470
litt. E; av 81, 82, av 83, av 84, av 85.		Nils Andersson	0,1210	60
litt. F; av 80, av 83, av 84, av 85, av 88.		Ola Persson	0,5500	230
litt. G; av 80, 86, 87, av 88.		Anders Mårtensson Lilja	1,2200	490
litt. C; 178, 179, 180, 181, av 182, av 183, av 184, av 185, av 234.		Måns Pålsson	3,9840	735

Beteckning å Lindhals karta år 1916.	Beteckning å Sandbergs tomtkarta år 1917.	Föreslagen köpare.	Areal hektar.	Saluvärde kronor.
<i>Obebyggda lägenheter.</i>				
av 24	5		0.1240	248
av 24	6		0.1290	258
av 24	7		0.1028	206
av 24	8		0.1015	203
av 24	9		0.1010	202
av 24	10		0.1330	266
av 23, av 24	11		0.1430	286
av 23, av 24	12		0.1394	280
av 23, av 24	13		0.1256	251
12	19		0.1518	380
av 17	24		0.0864	226
av 17	25		0.1188	300
av 20	26		0.1458	366
av 20	28		0.1130	285
av 22	30		0.1170	234
av 22	31		0.1210	242

Länsstyrelsen i länet har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag. Överjägmästaren i södra distriktet har icke haft annat att erinra mot uppskattningsmännens förslag, än att det synts honom, som om torplägenheten litt. C, som av uppskattningsmännen föreslagits till försäljning, borde bibehållas i kronans ägo för att ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

Domänstyrelsen, som för sin del funnit lämpligast, att jämväl lägenheten litt. C försäljes, har i allo tillstyrkt det av uppskattningsmännen gjorda försäljningsförslaget.

Kammarkollegium har förordnat, att kronohemmanen $\frac{1}{4}$ mantal Maglehem nr 8, $\frac{1}{4}$ mantal Maglehem nr 9 och $\frac{1}{4}$ mantal Maglehem nr 11 skola i jordeboken sammanföras och däri upptagas såsom ett kronohemman under allmän disposition med benämningen Maglehem nr 23 om $\frac{19}{24}$ oförmedlat och $\frac{3}{4}$ nuvarande mantal. Härigenom har befintligt hinder för ägostyckning undanröjts.

Domänstyrelsen har föranställt om egendomens utarrendering för en tid av två år från den 14 mars 1920.

Jag biträder uppskattningsmännens, av domänstyrelsen tillstyrkta förslag och hemställer, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovanberörda till försäljning föreslagna 37 lägenheter må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Maglehem nr 23 i Maglehems socken av Kristianstads län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

9:o.

I punkten 8 av propositionen nr 16 den 13 december 1918 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att medgiva försäljning av åtta egnahemslägenheter från kronoegendomen 1 mantal Faleby nr 1 med lägenheten Korsvik nr 1, ett torp, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län. Denna egendom är utarrenderad till den 14 mars 1920 mot ett årligt arrende av 1,900 kronor. Egendomen är belägen vid Gullmarsfjorden, 6 kilometer från Munkedals järnvägsstation.

I ärendet hade framställning gjorts av två personer vid namn Samuel Edvard Hansson och Anton Myrbäck att från egendomen få förvärva de av dem innehavda lägenheterna Aspeskogen och Västra Korsvik. Manhus och ladugårdar å dessa bägge torp tillhöra kronan. Å Västra Korsvik finnes dessutom ett torpinnehavaren tillhörigt mindre boningshus.

Uppskattningsmännen upptogo år 1918 torpens areal till 5,062 hektar för Aspeskogen samt 5,535 hektar för Västra Korsvik samt saluvärdena till resp. 4,065 kronor 10 öre och 5,031 kronor. De avstyrkte emellertid nyssnämnda ansökningar, huvudsakligen av skäl att huvudgården genom försäljning av dessa lägenheter på långa sträckor skulle stängas från saltsjön, att dessa områden på grund av sin belägenhet vid den djupa och vackra fjorden i en framtid kunde tänkas få ganska högt värde som villa- och industritomter, att de vore omgivna av uppväxande, genom kronans försorg uppdragna ungskogsbestånd, vilka löpte fara att, om icke helt ödeläggas, så åtminstone olovligt beskattas av de framtida ägarna till de frånskilda lägenheterna samt att icke några särskilda

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 88 häft. (Nr 106.)

[9.]
Faleby nr 1
i Göteborgs
och Bohus
län.

ömmande förhållanden talade för, att de nuvarande innehavarna skulle få rätt att tillösa sig lägenheterna.

Beträffande Hansson anmärkte dessutom uppskattningsmännen, att han vid förrättningen blivit beträdd med otillåten skogsavverkning samt att han under ett flertal år ej fullgjort den honom åliggande dagsverkskyldigheten. Såväl Hansson som Myrbäck borde emellertid få kvarsitta å torpen och dagsverksskyldigheten väsentligt nedsättas samt kunna utbytas mot kontant avgäld.

Vad uppskattningsmännen sålunda anfört och hemställt tillstyrktes av vederbörande skogstjänstemän och länsstyrelse samt domänstyrelsen och jag fann för egen del på grund av vad i ärendet förekommit tillräckliga skäl ej föreligga att för det dåvarande flera lägenheter frångåldes egendomen än de åtta, vilkas försäljning tillstyrktes av myndigheterna.

Inom riksdagen väcktes emellertid av herr Osberg motion (nr 292 i andra kammaren) med hemställan, att riksdagen måtte medgiva omfördälda Hansson och Myrbäck rätt att förvärva lägenheterna Aspeskogen och Västra Korsvik till de pris, som av uppskattningsmännen åsatts desamma, och för övrigt under samma villkor, som gällde för övriga till avsöndring föreslagna lägenheter under hemmanet Faleby.

Jordbruksutskottet yttrade i utlåtande nr 36 den 14 mars 1919, att giltigheten av de skäl, som av uppskattningsmännen anförts till stöd för avstyrkande av försäljning av förenämnda bägge lägenheter, syntes på grund av vad handlingarna i övrigt innehölle samt av utskottet meddelade upplysningar hava blivit i avsevärd mån förringad. Enligt utskottets förmenande syntes fastmer föreligga skäl till försäljning av jämväl ifrågavarande lägenheter, för vilket fall huvudgården borde tillförsäkras utfartsväg till saltsjön samt område för lastageplats å lägenheten Aspeskogen. Lämnandet av dessa förmåner syntes komma att sänka lägenhetens värde, varför en ny uppskattning syntes erforderlig.

Utskottets hemställan till riksdagen utmynnade i bifall till Kungl. Maj:ts proposition i ämnet samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om föranstaltande om förnyad utredning rörande försäljning av lägenheterna Aspeskogen och Västra Korsvik. Mot denna hemställan avgåvo fem av utskottets medlemmar reservation.

Utskottets hemställan i sistnämnda del blev av andra kammaren antagen men avsågs av första kammaren.

I anledning härav anmälde riksdagen i skrivelse nr 161 den 6 maj 1919 allenast sitt bifall till vad Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit.

Hos Kungl. Maj:t hava nu Hansson och Myrbäck ånyo anhållit att få förvärva förberörda, av dem innehavda lägenheter.

Sedan domänstyrelsen anbefallts att efter vederbörandes hörande avgiva utlåtande över framställningen, har styrelsen till åttlydnad härav med skrivelse den 12 december 1919 överlämnat i ärendet infordrade yttranden från vederbörande domänintendent och jägmästare ävensom utlåtande av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län tillika med vederbörande landsfiskals yttrande.

Domänintendenten anför, att ehuru de betänkligheter ifråga om lämpligheten av försäljning, som blivit framförda av uppskattningsmännen vid värderingsförrättningarna åren 1917 och 1918, fortfarande kvarstode, han för sin del på grund av vad i ärendet sedermera förekommit dock icke ansåge sig böra avstyrka bifall till sökandenas framställning.

T. f. jägmästaren, landsfiskalen ävensom länsstyrelsen hava ej heller haft något att erinra mot försäljning av lägenheterna, därest utfartsvägar och nödiga upplagsplatser uttoges för huvudgårdens behov.

För egen del har domänstyrelsen förklarat, att styrelsen efter vad i ärendet av ortsmyndigheterna upplysts, icke hade något att erinra emot försäljningen av i förevarande ansökning omförmälda torp.

Då det emellertid av ortsmyndigheterna framhållits såsom nödvändigt, att i händelse av torpens försäljning utfartsvägar och upplagsplatser upptoges å torpen tillhörande mark för huvudgårdens och vidliggande lägenheters behov, hade styrelsen funnit sig föranlåten att infordra av domänintendenten i samråd med vederbörande jägmästare verkställd utredning, i vad mån dylika utfartsvägar och upplagsplatser kunde anses vara behövliga.

Av utredningen framginge, dels att upplagsplats och utfartsväg erfordrades för huvudgården å torpet Aspeskogen, dels ock att utfartsväg vore behövlig för lägenheten Lilla Korsvik över torpet Västra Korsvik. Erforderligt markområde hade å torpen uttagits samt utfartsvägarnas sträckning och upplagsplatsens belägenhet utmärkts å en ansökningen bifogad karta. Arealen av det undantagna markområdet uppging ifråga om Aspeskogen till 0.456 hektar och ifråga om Västra Korsvik till 0.080 hektar. Värdet av denna mark hade beräknats beträffande Aspeskogen till 112 kronor, i vilket belopp jämväl inginge värdet av å samma mark växande ståndsog, samt beträffande Västra Korsvik till 40 kronor.

Styrelsen har ansett sig böra tillstyrka, att de vid arrende- och saluvärderingen år 1918 torpen åsatta saluvärderna måtte ned-

bringas med ovan angivna belopp till i runt tal 3,950 kronor och 4,990 kronor.

Departements-
chefen.

Med anledning av vad i ärendet numera förekommit tillstyrker även jag försäljning av ifrågavarande två lägenheter på av myndigheterna föreslagna villkor. Arealerna bliva efter undantagande av markområden enligt domänstyrelsens förslag 4.606 hektar för Aspeskogen och 5.455 hektar för Västra Korsvik. Saluvärdena torde böra upptagas i enlighet med domänstyrelsens beräkning till 3,950 kronor för Aspeskogen och 4,990 kronor för Västra Korsvik.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheterna Aspeskogen och Västra Korsvik må var för sig med ovan angivet område från kronoegendomen 1 mantal Faleby nr 1 med lägenheten Korsvik nr 1, ett torp, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

10:o.

[10.]
Kronans andel i ett båtsmanstorp under Vallens kronopark i Västernorrlands län.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 13 november 1891 och den 22 juni 1899 hava för kronans räkning inköpts vissa delar av Vallens by i Haverö socken av Västernorrlands län, och utgöra dessa områden tillika med viss vid avvitrningen inom Haverö socken uppkommen överloppsmark numera kronoparken Vallen i Medelpads revir.

Vid laga skifte i byn, fastställt dels år 1867, dels år 1891, har för byns gemensamma behov avsatts ett båtsmanstorp med en sammanlagd areal av 8.1127 hektar, därav 1.1439 hektar inägor och 6.9688 hektar skogsmark.

Då änkan efter den för roten senast anställda båtsmannen numera avlidit, och torpet i följd därav återfallit till byn, hava delägarna i byalaget enat sig om önskvärdheten av att torpet med hänsyn till dess ringa areal, som gjorde, att det icke med fördel kunde styckas, måtte för delägarnas gemensamma räkning försäljas å offentlig auktion.

Vederbörande jägmästare har i anledning härav verkställt värdering av torpet och beräknat värdet av marken till 984 kronor 50 öre

och av befintlig skog till 2,015 kronor 50 öre eller tillhopa till 3,000 kronor. Jägmästaren ävensom t. f. överjägmästaren i Mellersta Norrlands distrikt hava tillstyrkt den ifrågasatta försäljningen och hemställt att, då torpet vore fördelaktigt beläget i förhållande till skilda block av kronoparken Vallen och till Haverö kyrkoherdeboställes skog, kronan måtte förvärva även övriga delägares andelar i torpet, varvid till grund för köpeskillingarnas bestämmande skulle läggas det av jägmästaren uppskattade värdet, 3,000 kronor.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har biträtt detta förslag.

Med skrivelse den 24 december 1919 har domänstyrelsen, som från lantmäteristyrelsen inhämtat, att kronans andel i båtsmanstorpets inägor utgör $\frac{7}{12}$ och i skogsägorna $\frac{407}{708}$, underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört i huvudsak följande.

Då torpets areal icke vore större än 8.1127 hektar och styckning av detsamma skilda ägare emellan således icke lämpligen borde äga rum, ansåge sig styrelsen böra biträda förslaget om torpets försäljning gemensamt för samtliga delägare.

I skogstjänstemännens av länsstyrelsen biträdda förslag att torpet skulle inköpas för kronansräkning, ansåge sig styrelsen däremot icke kunna instämma. Torpet vore icke beläget i omedelbar anslutning till annan kronans mark. Visserligen vore det ej beläget längre från närmaste kronopark än att å torpet bosatt arbetare utan svårighet skulle kunna utgöra arbete å kronoparken, men då flera kronoparksskiften ävensom Haverö kyrkoherdeboställes skog vore liksom båtsmanstorpet belägna intill sjön Havern och alltså båtsmanstorpets belägenhet för anordnande därå av en skogsarbetarlägenhet icke vore gynnsammare än ett flertal andra områden å nyssnämnda skogar, ansåge styrelsen torpets förvärvande av kronan för anläggande av en skogsarbetarbostad icke vara behövt. Då därjämte torpet med en areal åker av allenast 0.51 hektar, som därtill vore vanhävdad, vore bebyggt med förfallna byggnader, funne styrelsen än mindre skäl föreligga för att kronan skulle för av skogstjänstemännen föreslaget ändamål förvärva torpet i dess helhet.

Styrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:ttäcktes förordna, att kronans andel i båtsmanstorpet måtte få försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande.

Som av den ovan lämnade redogörelsen framgår hava skogsstatstjänstemännen och länsstyrelsen förordnat inköpande för kronans räkning av övriga delägares andelar uti ifrågavarande torp, varemot domänstyrelsen biträtt förslaget om torpets försäljning gemensamt för samtliga

Departements-
chefen.

delägare. De av domänstyrelsen angivna skälen synas mig tala för anslutning till styrelsens ståndpunkt.

Jag torde få erinra, att riksdagen jämlikt skrivelse nr 92 den 27 juli 1914 med bifall till Kungl. Maj:ts framställning i ämnet medgivit, att till statens domäners fond hörande kronoegendom, som utgöres av andel i en för flera fastigheter gemensam samfällighet och som uppenbarligen är eller vid uppskattning finnes vara av sådan beskaffenhet, att för densamma icke kan vid försäljning påräknas högre köpeskilling än 1,000 kronor, må försäljas på sätt och under villkor, som av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmas. Då emellertid i förevarande fall värdet av kronans andel i torpet uppskattas till mer än 1,000 kronor, erfordras riksdagens medgivande till försäljning.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans andel i ovannämnda till Vallens by i Haverö socken av Västernorrlands län hörande före detta båtsmanstorp må försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande.

Statsrådets övriga ledamöter instämde i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—10:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagade härtill lämna bifall samt förordnade, att proposition i dessa ämnen skulle med den lydelse, bil. till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.